

Sygn. akt V ACz 203/19

POSTANOWIENIE

Dnia 22 maja 2019 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach V Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Tomasz Pidzik (spr.)
Sędziowie:	SA Aleksandra Janas SA Grzegorz Stojek

po rozpoznaniu w dniu 22 maja 2019 r. w Katowicach

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z wniosku K. I.

z udziałem T. B.

o wydanie orzeczenia w trybie wyborczym

na skutek zażalenia wnioskodawcy K. I.

na postanowienie Sądu Okręgowego w Gliwicach

z dnia 20 maja 2019 r., sygn. akt I Ns 107/19

postanawia:

uchylić zaskarżone postanowienie i sprawę przekazać Sądowi Okręgowemu w Gliwicach do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania zażaleniowego.

SSA Aleksandra Janas SSA Tomasz Pidzik SSA Grzegorz Stojek

Sygn. akt V ACz 203/19

UZASADNIENIE

Wnioskodawca K. I. wniosła o zakazanie rozpowszechniania nieprawdziwych informacji na temat wnioskodawczyni, tj. że jest ona osobą podejrzaną o fałszowanie podpisów, nakazanie uczestnikowi postępowania T. B. wpłatę kwoty 8000 zł na rzecz organizacji pożytku publicznego – (...) i zasądzenie kosztów postępowania. W uzasadnieniu wniosku wnioskodawczyni podniosła, iż uczestnik postępowania na portalu społecznościowym zamieścił nieprawdziwe informacje, że wnioskodawczyni jako kandydatka do Parlamentu Europejskiego jest podejrzana o przestępstwo fałszowania podpisów.

Sąd Okręgowy w Gliwicach postanowieniem z dnia 20 maja 2019 r. na posiedzeniu niejawnym oddalił wniosek, uznając iż nawet jeżeli T. B. zamieścił na portalu społecznościowym nieprawdziwe informacje na temat

wnioskodawczyni to skoro, nie wchodzi on w skład komitetu wyborczego i nie ma wskazanej w art. 106 § 1 Kodeksu wyborczego zgody, jego działania nie mogą być oceniane na podstawie przepisów tegoż kodeksu.

Zażalenie na to postanowienie wniosła wnioskodawczyni zaskarżając je w całości zarzucając:

rażące naruszenie art. 105 § 1 w zw. z art. 111 § 1 kodeksu wyborczego poprzez ich błędną wykładnię polegającą na stwierdzeniu, że uczestnik postępowania nie jest legitymowany biernie w niniejszej sprawie, w sytuacji w której wypowiedź uczestnika postępowania, opublikowana w ramach grupy (...) na portalu (...) z dnia 3 maja 2019 r. stanowi agitację wyborczą, a wskazane przepisy prawa wyborczego nie zawężają legitymacji biernej do wyraźnie skonkretyzowanych podmiotów, jak to ma miejsce w przypadku legitymacji czynnej.

Podnosząc ten zarzut wnioskodawczyni wniosła o zmianę orzeczenia zgodnie z zakresem zaskarżenia poprzez wydanie orzeczenia zakazującego rozpowszechnienia nieprawdziwych informacji na temat wnioskodawczyni tj. że jest osobą podejrzaną o fałszowanie podpisów; nakazującego uczestnikowi postępowania wpłacenie kwoty 8000 zł na rzecz organizacji pożytku publicznego – (...) i zasądzenie od uczestnika na rzecz wnioskodawczyni kosztów zastępstwa prawnego w postępowaniu przed Sądem Okręgowym w Gliwicach i Sądem Apelacyjnym w Katowicach.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

zażalenie wnioskodawczyni jest zasadne.

W orzecznictwie i doktrynie podnosi się na tle art. 111 Kodeksu wyborczego, iż zobowiązany jest ten, kto ponosi odpowiedzialność za rozpowszechnienie nieprawdziwych informacji. Nie wyłącza zatem uczestnika spod rygorów omawianej regulacji prawnej fakt, iż nie należy on do żadnej partii politycznej, ani też nie jest formalnie związany z jakimkolwiek komitetem wyborczym. W roli uczestnika postępowania może oczywiście wystąpić komitet wyborczy. Jednocześnie wskazano, że nie jest trafny pogląd, iż w sytuacji, gdy rozpowszechnianie nieprawdziwych informacji „nawet mające cechy/elementy agitacji wyborczej (pozytywnej, czy negatywnej)”, nie jest „dokonywanie przez podmioty uprawnione do prowadzenia kampanii wyborczej”, czyli komitet wyborczy (art. 84 § 1 w zw. z art. 84 § 4 Kodeksu wyborczego) albo osobę legitymującą się pisemną zgodą pełnomocnika wyborczego (art. 106 § 1 Kodeksu wyborczego), to „brak jest przesłanek prawnych do uznania, że działania te podlegają normom Kodeksu wyborczego”. Takie stanowisko nie odpowiada wymaganiom rzeczywistości. Przy takim założeniu nie jest też możliwe zrealizowanie funkcji przypisanych roszczeniom z art. 111 § 1 Kodeksu wyborczego (tak Katarzyna Skubisz-Kępka „Roszczenia w trybie wyborczym (zagadnienia wybrane)”, Państwo i Prawo nr 10 z 2015 roku str. 22 – 41 z odwołaniem się do stanowiska orzecznictwa, w tym krytycznie do postanowienia Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 19 listopada 2014 r., I ACz 1252/14) do którego odwoływał się Sąd pierwszej instancji.

Podzielając to stanowisko należy dodać, iż zgodnie z art. 111 § 2 Kodeksu wyborczego, Sąd Okręgowy rozpoznaje wniosek zgłoszony w trybie określonym tym przepisem w postępowaniu nieprocesowym. Stosownie natomiast do treści art. 510 § 1 k.p.c., zainteresowanym w postępowaniu nieprocesowym jest każdy, czyich praw dotyczy wynik postępowania. Może on wziąć udział w każdym stanie sprawy aż do zakończenia postępowania w drugiej instancji, a jeżeli weźmie udział, staje się uczestnikiem. Pojęcie „zainteresowany” jest szerokie i pozwala na dostosowanie dyspozycji powołanego wyżej przepisu do stwierdzonych w sprawie okoliczności oraz charakteru danego rodzaju postępowania nieprocesowego. Specyfika postępowania określonego art. 111 Kodeksu wyborczego decyduje, że uczestnikiem postępowania jest podmiot naruszający reguły prowadzonej agitacji wyborczej poprzez rozpowszechnianie nieprawdziwych informacji, a celem prowadzonego postępowania jest ochrona uczestników kampanii wyborczej przed skutkami bezprawnych działań objętych dyspozycją tego przepisu. Samo postępowanie jest inicjowane wnioskiem podmiotu, którego dotyczy naruszenie i skierowane jest przeciwko naruszcycielowi. Jakkolwiek zatem nie można wykluczyć, że w określonych stanach faktycznych krąg uczestników może być szerszy, to – co do zasady – krąg ten wyczerpują podmioty, które według wnioskodawcy dopuściły się działań bezprawnych (tak w postanowieniu Sądu apelacyjnego w Krakowie z dnia 31 października 2014 r., I ACz 2164/14).

Czyniąc te uwagi brak podstaw do podzielenia stanowiska Sądu pierwszej instancji o istnieniu podstaw do oddalenia wniosku tylko z uwagi na to, iż uczestnik postępowania nie wchodzi w skład komitetu wyborczego oraz nie ma zgody na jego działanie wynikającej z art. 106 § 1 Kodeksu wyborczego. Nadto należy zauważyć, iż nawet przy przyjęciu braku legitymacji procesowej uczestnika postępowania winna odbyć się rozprawa. W orzecznictwie podnosi się bowiem, że przepis art. 514 § 1 k.p.c. uzasadnia tezę, że w postępowaniu nieprocesowym zasady jawności i kontrydiktoryjności nie mają charakteru bezwzględnych, jednak ich znaczenie wzrasta w sprawach, w których występuje spór; zgodnie z § 2 wymienionego przepisu, rozstrzygnięcie tych spraw i oddalenie wniosku na posiedzeniu niejawnym - bez wysłuchania zainteresowanych - jest możliwe tylko wtedy, gdy z treści wniosku wynika oczywisty brak uprawnienia wnioskodawcy, gdyż uprawnienie wnioskodawcy, o którym mowa w art. 514 § 2 k.p.c., należy łączyć z pojęciem legitymacji procesowej (tak postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 30 stycznia 2015 r., III CSK 140/14, OSNC 2016/2/21).

Podnosząc powyższe należy stwierdzić, iż Sąd pierwszej instancji nie odniósł się merytorycznie do żądania wniosku i tym samym nie rozpoznał istoty sprawy. Sąd pierwszej instancji nadto nie umożliwił w ogóle merytorycznego odniesienia się uczestnikowi postępowania do wniosku nie doręczając go uczestnikowi i rozpoznał wniosek na posiedzeniu niejawnym zamiast na rozprawie. W judykaturze Sądu Najwyższego utrwalił się pogląd, że o nierozpoznaniu istoty sprawy można mówić wówczas, gdy sąd nie odniósł się do tego, co było przedmiotem sprawy, gdy zaniechał zbadania materialnej podstawy żądania, albo merytorycznych zarzutów strony, uznając bezzasadnie, że nie jest to konieczne z uwagi na istnienie przesłanek materialnoprawnych lub procesowych unicestwiających roszczenie (np. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 20 stycznia 2015 r., V CZ 91/14; z dnia 5 marca 2015 r., V CZ 126/14; z dnia 21 maja 2015 r., IV CZ 10/15; z dnia 26 czerwca 2015 r., I CZ 60/15 oraz powołane w nich orzeczenia).

Wskazując na powyższe wobec braku merytorycznego rozpoznania wniosku mając także na uwadze potrzebę urzeczywistnienia prawa obu stron do postępowania dwuinstancyjnego, koniecznym było uchylenie zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania na mocy art. 386 § 4 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c. i art. 13 § 2 k.p.c. oraz art. 111 Kodeksu wyborczego.

SSA Aleksandra Janas SSA Tomasz Pidzik SSA Grzegorz Stojek